

Nyansert om sterke konflikter

Haldor Øvreeide

psykologspesialist i egen praksis, Institutt for familie og relasjonsutvikling

Forfatteren av denne boken er kanskje vår mest erfarne fagperson når det gjelder å assistere par i fastlåst mekling.

BARN KOMMER TIL verden med prososiale egenskaper. Men barn har også en selvbeskyttende evne til å reagere; tilpasse seg, protestere eller trekke seg bort. I spenningen mellom fellesskap og individuell integritet lever vi resten av livet. De fleste finner en rimelig balanse i denne nødvendige bindingen vi har til hverandre. Men noen ganger vokser det fram rigide motsetninger som partene selv ikke klarer å løse opp. I motsigelsens prosess kan det som det strides om, komme til å ødelegges eller skades. Gjerne er det en uskyldig tredjepart, for eksempel et barn. Av den grunn er det av stor verdi å bistå dem som står i det fastlåste. Kan en tredje part hjelpe? Enten med å finne en balanse som partene kan leve med, eller med å hjelpe den enkelte til å forsone seg med at motsigelsene var uløselige, uten at det verdfulle det strides om, skades for mye. Eller må en avgjørelse tas på et annet sosialt plan?

Raus kunnskapsdeling

Forfatteren av denne boken er kanskje vår mest erfarne og reflekterte fagperson når det gjelder å assistere dem som ikke klarer å løse sine fastlåste fellesskap. For fellesskap er det, ved at begge parter er bundet til det objektet eller den personen det dreier seg om, eller til hverandre i en «folie à deux». Nordhelle deler raust av sin erfaring og innsikt i hva som kan ligge til grunn for, forsterke og opprettholde det fastlåste. Og ikke minst, hvilke forutsetninger som må være til stede for at en meklende tredjepart kan skape ny bevegelse i de mest fastlåste konfliktene.

Jeg er i tvil om meklingsbegrepet og den meklingsordningen vi har i dag, gir den beste tilnærmingen til å finne svar på vanskelige spørsmål om barns omsorg

Forfatteren setter seg som mål å formidle hva som er overgripende kjennetegn ved høykonflikter, og hvilke metodiske overveielser en mekler trenger å gjøre når en står overfor disse. Det er befriende at det ikke forespeiles en «quick fix» bare en gjør «slik og slik». Den bærende idéen er at det bare er gjennom meklerens evne til å etablere begge parters *tillit* at den mistilliten som er mellom partene, kan bygges ned – fortrinnsvis slik at begge psykologiske posisjoner transformeres for at en løsning kan nås. Til det trenger mekleren en bred faglig tilgang og en tilstrekkelig selvforståelse til å kunne bevege seg smidig, for både å balansere og utfordre partene ut fra en forståelse av hva som er den underliggende dynamikken i konflikten. En dynamikk som partene som oftest selv ikke er seg bevisst. Det er et tydelig poeng i boken at å mekle de mest fastlåste konfliktene ikke er for nybegynnere. Forfatteren lykkes med å vise kompleksiteten i både konfliktprosessene og i mange av de faglige utfordringene en mekler da står overfor.

Svakheter i formidlingen

For å belyse tema og løsningsmuligheter benytter Nordhelle seg av en bred faglig tilgang, men også ispedd innsikt og metaforer fra poesi, skjønnlitteratur, eventyr og visdomsord. Det gir en frodig tekst.

Men boken skjemmes tidvis av et upresist språk. Setninger som: «Et sentralt aspekt ved høykonflikt er hvor mye konflikten må eskalere før den er høy? (s. 19)» burde vært plukket bort. Det blir også så mange «må», «bør» og «viktig» at de mister sin verdi. Når ordet «høykonflikt» forekommer opptil 13 ganger per side i et fortløpende underkapittel, så irriterer det leseren at ikke språket varieres mer. Og den logiske rekkefølgen i teksten kunne noen ganger vært bedre redigert. Noe som også fører til litt for mange krysshenvisninger, som «Dette vil bli utdypet senere». Slikt gjør teksten mer fragmentert og mer repeterende enn nødvendig. Dette er kritikk som jeg først og fremst vil rette mot forlaget. Det er forstemmende når forfattere med grundig faglig innsikt ikke gis kompetent hjelp til god logisk oppbygging og språkvasking av teksten.

Nordhelle vil med boken gi oss en tekst om høykonflikt, uavhengig av hvilke konfliktområder det skal mekles om. Det har hun gjort, men hun påpeker samtidig at familiekonflikter er et særlig tema for mekling i Norge. Eksempelene som brukes, tyder også på at dette er forfatterens viktigste erfaringsområde. Det er en svakhet ved boken at det viktigste meklingsområdet – barn – ikke problematiseres mer ut fra barnets perspektiv. For det første kan vedvarende og høyintensive foreldrekonflikter påføre barn store psykiske skader. Derfor blir det et sentralt aktsomhetsområde for meklerin. Dessuten vet vi at barn kan være aktive subjekter i foreldrenes konflikter. Dette trenger vi å forstå når vi nærmer oss disse familiene. For det tredje har barn i dag rett til å bli hørt om det som vedrører deres liv. Det enkelte barnet har altså både motiv og rett til å ha en aktørposisjon i konfliktspørsmålene. Hvordan skal det innfris og ivaretas når barnet samtidig er objekt for foreldrenes høygradige konflikter?

Trenger flere perspektiver

Mekling, både som begrep og metode, tar utgangspunkt i motsetningene. Konflikt eller ikke, hver av barnets foreldre har et selvstendig ansvar for at barnets utvikling og livskvalitet ivaretas. Motsetningene foreldrene mellom må derfor alltid underordnes dette individuelle ansvaret. Jeg er i tvil om meklingsbegrepet og den meklingsordningen vi har i dag, gir den beste tilnærmingen til å finne svar på vanskelige spørsmål om barns omsorg. Å heller kalle det *obligatoriske samtaler om barns omsorg* vil gi ordningen et bedre språk som reduserer fokus på konflikten til fordel for målet. Det kan trolig også gi et bredere tilfang av metoder. «Gi meg et sverd, så får dere hver deres halvpart av barnet», sa kong Salomo, og viste de stridende kvinnene konfliktens absurditet. Vi trenger visdom på Salomos nivå når barn er fanget i foreldrenes konflikter.

Les og ta lærdom av Nordhelles innsikt og erfaring med høygradige konflikter, men når det skal arbeides for å redusere at barn skades av høye foreldrekonflikter, så trengs det også andre perspektiver og et annet språk enn det meklingstradisjonen alene kan gi oss.